

Cu zurgălăi...

De mai multă vreme, mă sîcîie umbra unui ins. Luni de zile absent, insul apare cînd și-e lumea mai dragă și are darul ăsta rar, să se facă sîcîitor chiar și după ce dispăre iar.

Persoana debuta, eu cîșiva ani în urmă, pe scena unui teatru mai generos. Scrisese o piesă, sub toate raporturile, modestă, o piesă care se voia „de actualitate“, inspirată de un caz mai puțin obișnuit, cu un conflict cam forțat, o piesă care punea în discuție probleme de etică profesională și cetățenească.

Avea, ici-colo, sclipiri, câteva scene erau chiar izbutite, replica era uneori vioaie, vreo două personaje prindeau, cît de cît, contur. Motive suficiente să fie propusă publicului prin spectacolul aceluia teatru, care, nu o dată, încurajase debuturile; argumente pentru croniciari, să privească binevoitor debutul și să-și exprime speranța în viitorul tinărului dramaturg.

M-am numărat printre cei care au scris despre debutul persoanei. Drept urmare, m-am pomenit cu o vizită la redacție. Persoana de care vă vorbeam, ins tinăr și sfielnic, îmi mulțumea în cuvinte calde, îngrijit alege, pentru cronica scrisă, mă invita la o discuție mai serioasă, mai aplicată, și, peste un sfert de oră, în cuvinte mai puțin calde și mai puțin îngrijit alege, îmi arăta că n-am înțeles esența piesei, că am rămas insensibil la structura ei novatoare și că m-am dovedit opac față de direcția ei polemică.

Drept să spun, am căzut pe gânduri. Dacă persoana avea dreptate? Am mai citit

o dată textul, am mai văzut o dată spectacolul. N-avea dreptate. Dar, tot am rămas pe gânduri. Persoana adăugase o trăsătură nouă imaginii mele despre omul-dramaturg.

Au trecut anii. Insul a mai scris vreo două-trei piese, un teatru a promis că-l joacă, pe urmă s-a răzgîndit. Alți teatru l-a jucat, de vreo zece ori, nu mai mult, dar l-a jucat, cam asta-i tot ce a realizat insul, de la debutul lui promițător.

În schimb, dacă despre schimb poate fi vorba, mă rog, în compensație, persoana nu scapă nici o reuniune a grupului de breșă, e prezent, are o prezență agresivă activă, la toate conferințele de lucru, colocviile, simpoziioanele, seminariile, mesele rotunde, ce mai, peste tot, oricînd, în orice împrejurare menită să facă bilanșul, să analizeze, să catalogheze viața noastră teatrală.

Ocaziile nu sînt rare. Apreciable revigorată, breșla se reunește periodic.

Iau cuvîntul, anunț solemn persoana, precum Gorică Pirgu. Și ia cuvîntul. Asistența l-a ascultat, la început, interesată, cu bunăvoință, cu dorința cinstită să-l înțeleagă și, dacă e cazul, să-i dea dreptate. Pe urmă, asistența a început să dea din cap, să ridice din umeri, să-și dea coate. Mai pe urmă, asistența l-a urmărit, resemnată, cum revarsă asupra ei torrentul de vorbe, mereu aceleași, resemnată, somnolentă, absentă, și iar resemnată, apoi iritată, imboldorînd din priviri prezidiul să-l stăvilească, să-i ia cuvîntul. Cu neputință! Drep-tul la opinie, clamează insul.

Ce fel de opinie? În puține cuvinte, următoarea: după părerea insului, cu toate realizările, pe care nu le poate reza nimeni, există o inerție în promovarea adevăratelor valori ale dramaturgiei. Mai mult, există un dogmatism atînjător, dublat de un birocratism fatal, în acțiunea de încurajare a tinerilor. Ba, și mai mult, există o mașie bine organizată contra adevăratelor talente. Piese bune răzbat greu, rareori văd lumina rampelor, zac prin diferite sertare, acoperite de praful indifferenței. De ce cutare și cutare sînt luați în brațe de cîte șapte teatre, și mata, de colo, interoghează persoana, n-ai avut nici o premieră în stagiunea asta? Fiindcă n-am scris nimic nou, nu-s gata încă, răspunde interpelatul. Nu cred, se ațîș insul, n-aș prea crede, cunosc eu, nu ești din ăia să stai cu mințile în sin, te ocolesc și nu ești singurul în situația asta. În răspăr cu toată adunarea, insul o ține una și bună, ca gaia, mașu'. Spirala vorbelor se stringe mereu, ca să ajungă la punctul central: persoana, insul însuși. Tot ce spune, hohotitor, patetic, defăimător, prezunțios și apel-pisit, ascunde un singur gînd: să fie el jucat, să-i fie smulse din brațe piesuțele lui subrede și încheiate în melasa ismelor defuncte, să se cocoase pe toate scenele, și pe cea mai mare, să stea în capul mesei, la ospăț.

Ascultîndu-l din nou, mai deunăzi, am avut, dintr-o dată, imaginea patruipedului unicopitat priponit la conovăț, hrînindu-se pe săturate din nutrețul altora și scuturînd arogant din coama împodobită cu zurgălăi, ca să se facă auzit, să fie luat în seamă. Ceilalți aleargă tăcut și harnic. El, la conovăț, cu zurgălăii.